

rábbi kutatás során a terület átvágása nem altalajig történt, a jelen mélyítés során 3 méteren Mátyás-kori pénz került elő és a sziklafelszín megközelítően 4 méteren jelentkezett. A kaputorony alatti területen egy faszerkezetes építmény nyomai jelentkeztek, amelyet az 1682. évi inventárium is említ.

Az alsóvár északi szakaszán a sziklafelszínt viszonylag nagy felületen megfaragták, annak nyugati szélén téglány metszetű árok fut, belső oldalán helyenként cölöplyukakkal. Ez már az 1964. évi ásatás során is előkeült. Az objektumot a palánkárok első periódusának tekinthetjük. A két Ny-K-i árokban egy falkiszdedési árok és egy palánkfal árkanak betöltése került elő, ezek feltehetően a későbbi periódushoz tartoznak.

A feltárás során elsősorban kora újkori leletanyagot találtunk, nagyszámú mázas és mázatlan kályhacsempét és használati kerámiát. A falkutatás a palotától keletre fekvő falsoros északi végén álló kisméretű őrtorony/bástya falszerkezeteit érintette. Az őrtorony téglalap alakú, boltozatos, háromszintű építmény. Boltváltalai a palota keleti homlokzati falán láthatóak, a boltozott szintre egy jelenleg ablaknak használt szűk ajtón lehetett átmenni.

A vár és környezetének többszöri bejárása alapján nyilvánvalóvá vált, hogy az alsóvár területe nagyobb, mint azt korábban feltételezték.

KOPPÁNY ANDRÁS – ÉDER KATALIN

32. Bonyhád, Köles-földek

(Tolna megye) Ø

Egy 1746-os térképen (TMÖL, T. 20.) ábrázolt templomrom helyének felkutatását kíséreltük meg. A Völgységimalomárok Ny-i oldalán, a Jung-majortól DNy-ra, az árokba ÉNy felől folyó pataktól DNy felé kb. 800 m hosszan bejártuk a kukoricatarlóval borított domboldalt, de csak néhány apró tégladarabot találtunk elszórtan a dűlő legkeskenyebb részén. Az országúttól Ny-ra szintén nem találtunk régészeti leleteket. Mivel a templom kétségtelenül erre a területre lokalizálható, további terepi kutatás szükséges.

ÓDOR JÁNOS GÁBOR – K. NÉMETH ANDRÁS

33. Bóly határa

(Baranya megye) Ő, Kö

2002. március 25. és április 22. között a Janus Pannonius Múzeum Régészeti osztálya munkatársai terepbejárást végeztek a tervezett M6-56 gyorsforgalmi út Baranya megyei szakaszán.

Sajti-dűlő: A 23130. pontnál a nyomvonal keleti oldalán, a nagynyáradi vízfolyáson felül, a K-Ny irányú dombvonulat északi oldalán, 200×200 méteres kiterjedésű településnyomokat találtunk (69. sz. lelőhely).

Vasút alatt: A 23134. pontnál egy K-Ny irányú dombvonulat déli oldalán, vizes nádasra hajló parton regisztráltuk a 70. sz. lelőhelyet. A szántásban sárgás,

agyagos foltok jelezték a középkori települést. A lelőhely kiterjedése: 400×200 m.

Munkatársak: Nagy Erzsébet, Gábor Olivér régészek, Krasznai Péter ásatási technikus, Tari Józsefné gyűjteménykezelő.

KÁRPÁTI GÁBOR

34. Bölcse, Sziget

(Tolna megye) B

A 2002. november 4. és 15. között végzett feltárás célja az 1995-ös leletmentés során dr. Tóth Mihály földjén megfigyelt urnamezős bronzfeldolgozó műhelykörzet további kutatása volt. A Duna árteréből alig kiemelkedő É-D irányú dombhát legmagasabb részén, a D-i telekhatártól húzott 3 m széles 15 m hosszú szelvényünkben 40 cm mélységben mindenütt az eredeti bolygatatlan saras, infúziós lösz altalaj jelentkezett, amelyet csak némileg színezett el a szántott réteg szürke humuszos beszűrődése. A bolygatott rétegben talált rengeteg késő bronzkori cserép ellenére a szelvényben eredeti járószintet vagy lemélyedő objektumot egyetlen esetben sem sikerült megfigyelnünk. Mindössze az eredetileg kitűzött szelvény végében a Ny-i oldalon egy műhelygödört bontottunk ki, mely gazdag urnamezős kerámiaanyaga mellett bronz tokos baltát, olvadt bronzcseppeket, fémöntéshez használt homokköveket tartalmazott. A műhely bontását nem tudtuk teljesen befejezni.

Az urnamezős kultúra tömegesen előforduló, jellegzetes síkozott- illetve turbántekercses peremű edénytöredékei mellett olyan, egyedinek tekinthető tárgyak is előkerültek, mint pl. az 1995-ös leletmentés idején talált öntőmintába illő tokos balta, „holdbálvány”-ok illetve zoomorf fülű edény összeillő darabjai, a korszakra kevésbé jellemző „szoptatóedény”.

A leletek a Wosinsky Mór Múzeumba kerültek.

SZABÓ GÉZA

35. Bölcse határa

(Tolna megye) Kö

2002. október 15-én és november 6-án terepbejárást végeztünk a területen, középkori templomhelyek felkutatása céljából.

Kis- és Nagy-lesvölgy között: Újra azonosítottam a Szelle Zsigmond és Szabó Géza által is ásatással kutatott középkori templomhelyet a 6-os úttól K-re, a paks-dunaföldvári vasútvonal feletti, bozóttal benőtt földnyelven. A kutatóárkokban néhány falrészlet máig kivehető.⁴

⁴ A jelentésben szereplő Paks környéki templomokra (Bölcse, Kajdacs, Nagydorog, Németkér, Madocsa, Tengelic) bővebben: K. NÉMETH A.: „Mostan helyét az eke hasítja és a szél fojdogálja” Középkori templomok Paks környékén (Mutatvány egy készülő megyei összefoglalásból). Paksi Múzeumi Füzetek 3 (2003).